

Sygn. akt II Ka 794/23

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 15 stycznia 2024 r.

Sąd Okręgowy w Siedlcach II Wydział Karny w składzie:

Przewodniczący:	SSO Karol Troć
Protokolant:	st. sekr. sądowy Agnieszka Walerczak

przy udziale Prokuratora Łukasza Witowskiego

po rozpoznaniu w dniu 15 stycznia 2024 r.

sprawy **D. Ż.**

oskarżonego z art. 160 § 1 kk w zb. z art. 157 § 2 kk w zw. z art 11 § 2 kk

na skutek apelacji, wniesionej przez oskarżyciela publicznego

od wyroku Sądu Rejonowego w Węgrowie

z dnia 22 sierpnia 2023 r. sygn. akt II K 68/23

I. w zaskarżonej części utrzymuje wyrok w mocy;

II. stwierdza, że wydatki postępowania odwoławczego ponosi Skarb Państwa.

UZASADNIENIE		
Formularz UK 2	Sygnatura akt	II Ka 794/23
Załącznik dołącza się w każdym przypadku. Podać liczbę załączników:	1	
1. CZĘŚĆ WSTĘPNA		

1.1. Oznaczenie wyroku sądu pierwszej instancji

Wyrok Sądu Rejonowego w Węgrowie z dnia 22 sierpnia 2023 r. sygn. akt II K 68/23

1.2. Podmiot wnoszący apelację

oskarżyciel publiczny albo prokurator w sprawie o wydanie wyroku łącznego

oskarżyciel posiłkowy

oskarżyciel prywatny

obrońca

oskarżony albo skazany w sprawie o wydanie wyroku łącznego

inny

1.3. Granice zaskarżenia

1.3.1. Kierunek i zakres zaskarżenia

na korzyść

na niekorzyść

w całości

w części

#

co do winy

#

co do kary

#

co do środka karnego lub innego rozstrzygnięcia albo ustalenia

1.3.2. Podniesione zarzuty

Zaznaczyć zarzuty wskazane przez strony w apelacji

#	art. 438 pkt 1 k.p.k. – obraza przepisów prawa materialnego w zakresie kwalifikacji prawnej czynu przypisanego oskarżonemu	
#	art. 438 pkt 1a k.p.k. – obraza przepisów prawa materialnego w innym wypadku niż wskazany w art. 438 pkt 1 k.p.k., chyba że pomimo błędnej podstawy prawnej orzeczenie odpowiada prawu	
#	art. 438 pkt 2 k.p.k. – obraza przepisów postępowania, jeżeli mogła ona mieć wpływ na treść orzeczenia	
#	art. 438 pkt 3 k.p.k. – błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia, jeżeli mógł on mieć wpływ na treść tego orzeczenia	
#	art. 438 pkt 4 k.p.k. – rażąca niewspółmierność kary, środka karnego, nawiązki lub niesłusznego zastosowania albo niezastosowania środka zabezpieczającego, przypadku lub innego środka	
#	art. 439 k.p.k.	
#	brak zarzutów	

1.4. Wnioski

#	uchylenie	#	zmiana

2. Ustalenie faktów w związku z dowodami przeprowadzonymi przez sąd odwoławczy

2.1. Ustalenie faktów

2.1.1. Fakty uznane za udowodnione					
Lp.	Oskarżony	Fakt oraz czyn, do którego fakt się odnosi	Dowód	Numer karty	
2.1.2. Fakty uznane za nieudowodnione					
Lp.	Oskarżony	Fakt oraz czyn, do którego fakt się odnosi	Dowód	Numer karty	

2.2. Ocena dowodów

2.2.1. Dowody będące podstawą ustalenia faktów		
Lp. faktu z pkt 2.1.1	Dowód	Zwięźle o powodach uznania dowodu

2.2.2. Dowody nieuwzględnione przy ustaleniu faktów (dowody, które sąd uznał za niewiarygodne oraz niemające znaczenia dla ustalenia faktów)		
Lp. faktu z pkt 2.1.1 albo 2.1.2	Dowód	Zwięźle o powodach nieuwzględnienia dowodu

3. STANOWISKO SĄDU ODWOŁAWCZEGO WOBEC ZGŁOSZONYCH ZARZUTÓW i wniosków		
Lp.	Zarzut	
	Obrazy prawa materialnego, tj. art. 67 § 3 zd. 1 kk poprzez jego niezastosowanie i zaniechanie orzeczenia w wyroku warunkowo umarzającym postępowanie wobec oskarżonego D. Ż. obowiązku zadośćuczynienia za doznaną krzywdę na rzecz pokrzywdzonego przestępstwem z art. 160 § 1 kk w zb. z art. 157 § 2 kk w zw. z art. 11 § 2 kk M. B., mimo iż orzeczenie obowiązku zadośćuczynienia lub nawiązki na rzecz pokrzywdzonego, który wskutek przestępstwa doznał szkody niematerialnej, jest w razie warunkowego umorzenia postępowania obligatoryjne	# zasadny # częściowo zasadny # niezasadny
Zwięźle o powodach uznania zarzutu za zasadny, częściowo zasadny albo niezasadny		
Zarzut jest niezasadny z uwagi na to, że skarżący nie w pełni prawidłowo interpretuje wskazany jako naruszony przepis prawa materialnego i niewłaściwie dopatruje się istnienia podstaw faktycznych do jego zastosowania w zaistniałym w sprawie, indywidualnym stanie faktycznym. Art. 46 § 1 kk różnicuje obowiązek naprawienia szkody (majątkowej) i obowiązek zadośćuczynienia za doznaną krzywdę (szkodę o charakterze niemajątkowym, nazywaną też czasami potocznie „szkodą moralną”). W zarzucie		

skarżący podnosi, że w świetle art. 67 § 3 kk orzeczenie obowiązku zadośćuczynienia za doznaną krzywdę lub nawiązki za szkodę niematerialną jest obligatoryjne. Tymczasem w myśl tego przepisu „sąd nakłada na sprawcę obowiązek naprawienia szkody w całości albo w części, a **w miarę możliwości** również obowiązek zadośćuczynienia za doznaną krzywdę, albo zamiast tych obowiązków orzeka nawiązkę”. Jak wskazuje się w doktrynie, „jeżeli obok szkody sprawca wyrządził dodatkowo swoim czynem krzywdę albo gdy tylko wyrządził krzywdę, a nie szkodę, sąd powinien – **w miarę możliwości dostrzeganych po stronie sprawcy** – również zobowiązać sprawcę do jej zadośćuczynienia w formie finansowej” - V. W. [w:] A. L., J. L., T. O., I. Z., A. Z., V. W., Kodeks karny. Komentarz, wyd. IV, Warszawa 2023, art. 67; „Od 1.07.2015 r. przepis art. 67 § 3 k.k. przewiduje obligatoryjne nałożenie obowiązku zadośćuczynienia za doznaną krzywdę (nowela z 20.02.2015 r.), co wcześniej nie było możliwe (co do poprzedniego stanu prawnego por. B. Kunicka-Michalska [w:] System Prawa Karnego, t. 6, Kary i środki karne. Poddanie sprawcy próbie, red. M. Melezini, Warszawa 2010, s. 1004; J. Lachowski [w:] Kodeks karny. Część ogólna, t. 2, red. M. Królikowski, R. Zawłocki, 2011, s. 516–517). **Nałożenie tego obowiązku jest uwarunkowane istniejącą po temu możliwością** (verba legis: „w miarę możliwości również”)” - G. Łabuda [w:] Kodeks karny. Część ogólna. Komentarz, red. J. Giezek, Warszawa 2021, art. 67. Skarżący w apelacji o spełnieniu tej przesłanki, a więc o owej możliwości (wymaganej wydaje

się szerzej, niż przy orzekaniu tylko o naprawieniu szkody, skoro ustawodawca zdecydował się na takie wyróżnienie) obszerniej się nie wypowiedział, stwierdzając jedynie, że istniała - bo pokrzywdzony krzywdy doznał. Z powyższym zaś stwierdzeniem na kanwie niniejszej sprawy z materialnoprawnego punktu widzenia zgodzić się zdaniem Sądu Okręgowego jednak nie można.

Niewątpliwie wskutek zdarzenia, ustalonego przez Sąd Rejonowy, pokrzywdzony doznał uszczerbku o charakterze niematerialnym, tj. krzywdy, która w świetle wskazywanego w apelacji przepisu co do zasady winna być zrekompensowana - a w przypadku warunkowego umorzenia postępowania orzeczenie w wyroku o obowiązku dokonania tej rekompensaty jest (w przypadku istnienia takiej możliwości) obligatoryjne. Odszkodowanie (zadośćuczynienie) jest jednak od 2015 r. jako środek kompensacyjny rozszczeniem o charakterze cywilnoprawnym, a nie karą ani środkiem karnym i nie może być tego charakteru pozbawione tylko przez zapis, że orzeczenie o konieczności naprawienia szkody w pewnych sytuacjach procesowych jest obowiązkiem sądu. „Wobec tego, że obecnie omawiany obowiązek nie jest już środkiem karnym, na pierwszy plan wysuwa się teraz nie jego represyjna, lecz kompensacyjna funkcja. Jednocześnie, w związku z bezpośrednim odesłaniem do stosowania przepisów prawa cywilnego przy orzekaniu tego środka (czyli w szczególności przepisów tytułu VI Kodeksu cywilnego), zdezaktualizują się niektóre dylematy odnoszące

się do zasad wymiaru obowiązku naprawienia szkody lub zadośćuczynienia za doznaną krzywdę, wynikające z – jak dotychczas – jego mieszanego, tj. karnoprawnego (represyjnego) i kompensacyjnego charakteru (por. też aktualne brzmienie art. 56 k.k. wyłączające reżim dyrektyw wymiaru kary do orzekania środka kompensacyjnego z art. 46 k.k.)”- P. Kozłowska-Kalisz [w:] Kodeks karny. Komentarz aktualizowany, red. M. Mozgawa, LEX/el. 2024, art. 46. Zgodzić się musi skarżący nadto z tezą, że nakładany przez Sąd obowiązek naprawienia szkody niewątpliwie nie może prowadzić do bezpodstawnego wzbogacenia się pokrzywdzonego - i nie ma podstaw do orzekania obowiązku naprawienia szkody, jeśli ta już nie istnieje, bo np. została naprawiona. Szkoda (materialna czy niematerialna) podlega naprawieniu tylko dopóty, dopóki istnieje. „Orzeczenie środka kompensacyjnego jest możliwe, jeśli na dzień wydania wyroku istnieje szkoda (wyrok SN z 18.05.2022 r., III KK 91/22, LEX nr 3409738; wyrok SN z 5.04.2017 r., III KK 418/16, LEX nr 2278297; wyrok SN z 15.03.2017 r., II KK 67/17). W wyroku SA w Szczecinie z 27.07.2017 r., II AKa 108/17, LEX nr 2376929, wskazano, że orzekając w przedmiocie środka kompensacyjnego określonego w art. 46 § 1 k.k., sąd powinien precyzyjnie ustalić wysokość szkody. Teza z pewnością słuszna, bo zakres orzeczonego obowiązku nie może być wyższy niż wartość szkód materialnych wyrządzonych osądzonym przestępstwem” - T. Oczkowski [w:] Kodeks karny. Komentarz, wyd. IV, red. V. Konarska-Wrzosek, Warszawa 2023, art. 46. Prawo cywilne

tymczasem przewiduje szereg sposobów wygaśnięcia roszczenia o charakterze majątkowym, czy to wskutek spełnienia świadczenia (podstawowo poprzez zapłatę w przypadku świadczenia pieniężnego, przekazania odszkodowania – niekoniecznie w pieniądzu, poprzez świadczenie zastępcze, uzgodnione w osobnym porozumieniu – art. 453 kc, tzw. *datio in solutum*, poprzez potrącenie wzajemnych roszczeń – art. 498 kc i inne, jak złożenie przedmiotu świadczenia do depozytu itd.), czy to bez spełnienia świadczenia (zwolnienie dłużnika z długu przez wierzyciela bez świadczenia - art. 508 kc czy inne, właściwe jednak raczej dla zobowiązań *ex contractu*). Na tym tle w pełni słusznie za nieuzasadnione Sąd Rejonowy uznał orzekanie o zadośćuczynieniu, skoro strony owego zobowiązania cywilnego (oskarżony- dłużnik i pokrzywdzony – wierzyciel) zawarły specyficzne porozumienie – ugodę w postępowaniu mediacyjnym oraz stwierdziły, że mają względem siebie roszczenia, które wzajemnie się znoszą. Mediacja jako środek prowadzący do możliwie najpełniejszego osiągnięcia celu tzw. sprawiedliwości naprawczej i załagodzenia konfliktu pomiędzy sprawcą a ofiarą nie może ograniczać możliwości zawarcia przez nich w ramach postępowania przed mediatorem porozumienia we wszelkich kwestiach, które są dla nich dla osiągnięcia tego celu istotne. Nie można więc wymagać, by strony musiały u mediatora w postępowaniu karnym tylko porozmawiać, nakreślić schemat porozumienia i na tym zakończyć „ugodę”, a dopiero poza mediacją, np. u notariusza, zawrzeć osobne porozumienie o charakterze *stricte* cywilnoprawnym, z wyraźnym

wskazaniem, że wierzyciele zwalniają się nawzajem jako dłużników z zobowiązania albo że je sobie wzajemnie uznają i potrącają – ze wskazaniem stosownych podstaw prawnych, nie poprzestając jak w pisemnej ugodzie u mediatora na potocznych oświadczeniach, że „strony nie mają wobec siebie nawzajem żadnych pretensji i nie będą dochodzić żadnych roszczeń na drodze cywilnoprawnej”. W ocenie Sądu takie sformułowanie jest wystarczająco wyraźne by stwierdzić, że zobowiązanie oskarżonego jako sprawcy czynu zabronionego do naprawienia na rzecz pokrzywdzonego szkody o charakterze niematerialnym wygasło – wobec czego szkoda ta (krzywda), choć wcześniej istniała, to jednak przestała istnieć, bo wygasła i nie podlega już naprawieniu.		
Wniosek		
O zmianę zaskarżonego wyroku poprzez orzeczenie wobec oskarżonego także obowiązku zadośćuczynienia za doznaną krzywdę poprzez zapłatę na rzecz M. B. kwoty 400 zł	# zasadny # częściowo zasadny # niezasadny	
Zwięźle o powodach uznania wniosku za zasadny, częściowo zasadny albo niezasadny.		
Niezasadność zarzutu skutkowałą nietrafnością wniosku.		

4. OKOLICZNOŚCI PODLEGAJĄCE UWZGLĘDNIENIU Z URZĘDU	
1.	

Zwiążle o powodach uwzględnienia okoliczności	
5. ROZSTRZYGNIECIE SĄDU ODWOŁAWCZEGO	
5.1. Utrzymanie w mocy wyroku sądu pierwszej instancji	
1.	Przedmiot utrzymania w mocy
Całość wyroku, tak w części zaskarżonej, jak i w pozostałej, podlegającej ocenie z urzędu, niezależnie od granic zaskarżenia	
Zwiążle o powodach utrzymania w mocy	
Bezzasadność apelacji i brak okoliczności, podlegających uwzględnieniu z urzędu.	
5.2. Zmiana wyroku sądu pierwszej instancji	
1.	Przedmiot i zakres zmiany
Zwiążle o powodach zmiany	

5.3. Uchylenie wyroku sądu pierwszej instancji	
5.3.1. Przyczyna, zakres i podstawa prawna uchylenia	
1.1.	# art. 439 k.p.k.
Zwiążle o powodach uchylenia	
2.1.	Konieczność przeprowadzenia na nowo przewodu w całości # art. 437 § 2 k.p.k.

Zwiężle o powodach uchylenia		
3.1.	Konieczność umorzenia postępowania	# art. 437 § 2 k.p.k.
Zwiężle o powodach uchylenia i umorzenia ze wskazaniem szczególnej podstawy prawnej umorzenia		
4.1.		# art. 454 § 1 k.p.k.
Zwiężle o powodach uchylenia		
5.3.2. Zapatrywania prawne i wskazania co do dalszego postępowania		
5.4. Inne rozstrzygnięcia zawarte w wyroku		
Punkt rozstrzygnięcia z wyroku	Przytoczyć okoliczności	
6. Koszty Procesu		

Punkt rozstrzygnięcia z wyroku	Przytoczyć okoliczności
II	Zgodnie z treścią art. 636 § 1 kpk w razie nieuwzględnienia apelacji, wniesionej wyłącznie przez oskarżyciela publicznego, koszty procesu za postępowanie odwoławcze ponosi Skarb Państwa.

7. PODPIS

1.3. Granice zaskarżenia			
Kolejny numer załącznika	1		
Podmiot wnoszący apelację	Oskarżyciel publiczny		
Rozstrzygnięcie, brak rozstrzygnięcia albo ustalenie, którego dotyczy apelacja	Brak orzeczenia o obowiązku naprawienia krzywdy		
1.3.1. Kierunek i zakres zaskarżenia			
# na korzyść # na niekorzyść	# w całości		
# w części	#	co do winy	
#	co do kary		
#	co do środka karnego lub innego rozstrzygnięcia albo ustalenia		
1.3.2. Podniesione zarzuty			
Zaznaczyć zarzuty wskazane przez strony w apelacji			
#	art. 438 pkt 1 k.p.k. – obraza przepisów prawa materialnego w zakresie kwalifikacji prawnej czynu przypisanego oskarżonemu		

#	art. 438 pkt 1a k.p.k. – obraza przepisów prawa materialnego w innym wypadku niż wskazany w art. 438 pkt 1 k.p.k., chyba że pomimo błędnej podstawy prawnej orzeczenie odpowiada prawu	
#	art. 438 pkt 2 k.p.k. – obraza przepisów postępowania, jeżeli mogła ona mieć wpływ na treść orzeczenia	
#	art. 438 pkt 3 k.p.k. – błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia, jeżeli mógł on mieć wpływ na treść tego orzeczenia	
#	art. 438 pkt 4 k.p.k. – rażąca niewspółmierność kary, środka karnego, nawiązki lub niesłusznego zastosowania albo niezastosowania środka zabezpieczającego, przypadku lub innego środka	
#	art. 439 k.p.k.	
#	brak zarzutów	
1.4. Wnioski		
#	uchylenie	# zmiana